

«St. Olav» utkommer en gang ukentlig. Abonnement både for inn- og utland tegnes på alle postkontorer eller direkte, skriftlig i ekspedisjonen, Akersveien 5. Abonnementspris kr. 2.50 pr. kvartal forskuddsvis betalt, for utlandet tillegg av vedk. lands avisporto. Opsigelser må være eksp. i hende senest 14 dager før hvert kvartalskifte. Annonser må være innsendt innen søndag aften, manuskript innen fredag aften. «St. Olav»s telefoner: Redaksjon og ekspedisjon: 23743. Redaktøren privat 30487. — «St. Olav»s ekspedisjon og forlag, Akersveien 5, I, er åpen hver dag kl. 10—3. Onsdag lukket. Utbetalinger kun tirsdag kl. 1—2.

INNHold: Uten kamp, ingen seier. — Tro og fornuft. — Røde kors og krigsfangene. — Litt om glede og munterhet. — Om skjærsilden. — Kommunionssalme.

Uten kamp, ingen seier.

Av kardinal Newman.

«Den som seirer vil jeg gi å sitte med meg på min trone» er Kristi løfte til de som tror på ham. (Ap. 3, 21). Men seiren vinnes bare etter en kamp som ofte er både lang og hard. Apostlene vek først tilbake for denne kamp, men senere lærte de å glede seg til den. Kristus måtte først lide og gikk derpå inn til sin herlighet — det samme gjorde apostlene, om enn i mindre målestokk, etter ham. Og vi selv har de samme vilkår for vår vandring gjennom livet.

«Gjennom trengsler må vi gå inn i Guds rike» (Ap. gj. 14, 21.) Gud har vår skjebne i sin hånd. Han kan skåne oss og han kan heimsøke oss. Han skåner oss ofte, men ofte prøver han oss også på den ene eller andre måten. Han prøver alle — alle er vi i stunder av vårt liv under smertens, sorgens, lidelsens kors. Således er loven for all kristenliv, og det er best for oss at vi så fort som mulig innstiller oss på det.

Derfor formaner apostlen Peter oss til ikke å betrakte lidelser som noe fremmed eller uvedkommende, og det skjønt han til å begynne med undredes og forvirredes da Kristus talte om sine kommende lidelser. Vi skal tvert om glede oss ved å få del i disse Kristi lidelser, for derved vil vi også i tidens fylde få del i hans herlighet. Og Paulus skriver at «vi roser oss også av våre trengsler fordi vi vet at trengsel virker tålmodighet og tålmodighet stad-

festing og stadfestingen håp og håpet gjør ikke til skamme.» (Rom. 5, 3.) Når en kristen derfor har tider med fred og rolige dager må han betrakte det som en ren gave — som noe han ingen rett har til å vente.

La oss prøve å tilegne oss det samme livssyn.

En gang var det andres tur, no er det vår. En gang var det apostlenes. Så ble det martyrenes hvite skare, så bekjennernes jublende samfunn, og siden har hver tid og alle mennesker hatt sin tur. Kristus har gitt oss eksemplet, og vi har bare å følge hans fotspor. Han gikk gjennom uendelig meget mer enn vi noen gang vil bli kalt til å lide. Helgnene har gjennomgått langt mer enn vi og de følger oss i vår kamp. For når det er vår tid til å kjempe er alle tjenende ånder tause vitner til vår kamp.

La ikke deres fot snuble eller deres øyne se galt eller deres øren høre tungt eller deres oppmerksomhet sovne inn! Tap ikke motet, vær ikke redd, vik ikke tilbake — dere vil bli båret gjennom alt. Hva trengsler som enn skal komme over dere, til sjel, legeme eller eiendom, innad eller utad, fra venner eller fiender, så vær ikke redd! Dere er barn av en himmelsk far —! Når alt er stritt igjennom vil Kristus ta mot dere og «deres hjerter skal glede seg og ingen skal ta deres glede fra dere!»

Litt om glede og munterhet.

Av Peter Schindler.

Gjennom kristendommen, gjennom vår katolske tro, gjennom Guds ord, gjennom Kirkens liturgi går det en strøm av glede.

Den kongelige sanger, den alvorlige Paulus, den milde Johannes — alle taler de om glede, om alltid å glede seg, om at vår glede skal bli fullkommen.

Selv midt i det fiolette klede hvori Kirken hyller sitt hode gjennom de to tider: faste og advent, lyser en gledens stripe: søndagene *Gaudete* og *Lætaret* rosa.

Hedenskap var og er — 400 år før Kristus som i 1942 år etter Kristus — uvisshetens, dødsfryktens, sorgens religion. Mens kristendommen er sannhetens, troens visshet, evighetshåpets, harmoniens og frendens religion — og derfor *gledens*, men en glede vi ikke får gratis, men som vi må be, lide, ofre og kjempe oss til. Til gjengjeld er denne glede ikke den tøyets og tøysets og tullets og sentimentalismens glede, som er så alminnelig mellom små, flate sjeler, men en glede hvis dypde rekker inn i evigheten. En glede vi har, selv om vårt jordbundne jeg sørger eller lider — en glede som er oss mer dyrebar enn all jordisk lyst og all jordisk vinning — en glede som den føler som elsker og elskes igjen: gleden over Kristi kjærlighet og Kristi kraft og over Guds barmhjertige nåde: *Gaudete! Lætaret!*

*

Behøves det da at man oppfordrer mennesker til å glede seg — katolske mennesker til å glede seg i Gud og Kirken? Og kan man i det hele tatt få de gretne og grinete og misfornøyde til å glede seg? Kan og vil de forstå den kristelige glede som har sitt utspring i hjertet?

Det er vanskelig — for det er merkelig nok alltid noen som ikke vil være lykkelig. Men verst er det allikevel at det finnes dem — og ikke så helt få — som misforstår gledens vesen og forveksler den med tarvelige surrogater.

Som det er katolikker som er mer ivrige til diletantkomedie enn til skriftemål, trofastere til foreningsfester med servering enn til kommunion, mer utholdende til sladder enn i bønn er det også katolikker som tror de kan snakke jargong når det gjelder religionen — tror de kan tale familiært om hellige ting eller slarve av sted når det dreier seg om deres eget religiøse liv. Enkelte lar seg bestikke av dette og tenker: «Han eller hun må da være en god katolikk så fortrolig som vedkommende omgås de høyere anliggender.» Kan hende, ja — men neppe helt ekte! For i stedet for hellig glede innebærer en slik opptreden ofte bare noe respektløst, et falsk gjøn av helt utvendig art — ikke noe som kommer innefra, fra hjertet og selve det hellige.

Det beste tegn er jo at all jargongen forsvinner i samme øyeblikk som det kommer alvor inn i slike menneskers liv: død, sorg, fare eller nød. Så går fasonen av dem!

Det er en helt annen holdning, «den hellige munterhet», som er en drakt om gleden, et uttrykk for den indre fred. Den kan gi seg barokke utslag som hos en hellige Filip Neri eller hos den glade St. Fransiskus og hans disipler fra Aissi og La Verna. Og man kan også treffe denne tone hos moderne mennesker.

Don Bosco var slik. Robert Hugh Benson likeledes. Leo XIII var overordentlig åndfull slik og Pius X også. Johannes Jørgensen, Chesterton, Sigrid Undset — alle særdeles vittige i sin åndrikhet.

Og er dette ikke en god måte å bevare den hellige ild? Helt motsatt det latterlige gravalvor og den upassende plapren Vårherres navn fra morgen til kveld, til hvem som helst og hvor som helst. En slags omskriving av det sterke innhold som ellers måtte gi seg utslag som ikke høvet for tiden og stedet.

Det er meg ofte påfallende at de frommeste mennesker jeg kjenner samtidig er de morsomste. Ikke anstrengt, men naturlige morsomme. Jeg kan absolutt ikke tenke meg dem med rynket panne, oppløftet pekefinger og belærende tone.

Jeg kan bare tenke meg deres indre lys brytes gjennom det krystall som kalles: Smilet.

*

Smilet har fiender, munterheten har fiender, gleden har fiender.

En fiende er således de, som ikke kan være lykkelige: synderne, de onde samvittigheter, de forstokte forherdede, troløse og frafalne. De under derfor heller ikke andre gleden, munterheten, smilet. Deres våpen er hån: «skal det være katolisisme —?»

Dem kan vi ikke hjelpe, hverken med ord eller gjeringer. Dem kan vi bare be for — — —

En annen fiende er fariseene — de som for enhver pris søker forargelsen.

Evangeliet kjenner dem: «Denne eter og drikker — — han har Belzebub.» — «Vi fløytet, dere vilde ikke danse.» Kristus avskydde fariseene — og de er avskyelige! Under masken av interesse, vennlighet, samarbeid sniker de seg inn på en for «å fange ham i ord». Både «skattens mynt» og «si oss hvem du er» og «vi må drepe ham, for folket følger ham» er i full bruk den dag i dag. Den uforklarlige, men forferdelige lyst til å føre andre i ulykke for så bak etter selv å triumfere med ett.

Hvor disse mennesker hater smilet! De vil si oss at vi bør sørge, gråte, gjøre bot — og gjør vi så det, kaller de oss dårlige kristne og belærer oss om at kristendom er glede — nei, la oss se bort fra fariseene!

En tredje fiende av gleden, munterheten og smilet er de fromme, men mørke sinn. Ofte er de oppriktig fromme og derfor kan man aldri bli sint

på dem selv om man kan føle seg irritert. Men de er så altfor engstelige i sin fromhet. Ikke Pauli «frykt og bønn», men en nesten umotivert frykt for å falle ut av fromheten, en altfor stor sårbarhet overfor «Verden» og en utekkelig nidkjarhet etter å gjøre andre menneskers åndelige regnskap opp. Kan hende er de ikke direkte dømmesye, men de er innsnevret i den tankegang: når jeg ikke tør tillate meg det eller det, så må andre det heller ikke! Det er ofte som om verdens frelse skulle avhenge av dem. Hører de kritikk er med en gang redd for frafall — hører de en spøk, aner de straks lettsindighet — taler noen muntert om hellige ting, kaller de det alltid blasfemi.

De kan ikke skjønne at det gis sjeler av annen struktur og større format, enn de selv. Og fordi all deres åndelige trang stilles av kirkebesøk og andaktsbøker, må andre ikke ha behov for literatur, teater, kunst o. l.

Bare de ferreste av denne fromhetstype har frisinn nok til å tillate en åndrik, en kristelig spøk selv om de kan «finne seg i» munterhet når det dreier seg om verdslige ting. Men disse mennesker, hvis fromhet gir seg dette utslag vil jeg minne om følgende:

Munterhet, glede er ikke bare tillatt enn si tålt — munterhet er på budt!

Gaudete! Lætare! Selv når vi faster skal vi «tvette våre hender og salve våre hoder.»

Studerer dere helgenlegendene til bunns vil dere se hvor munterheten, hvor smilet har sin misjon. Ofte har jeg selv opplevet og også hørt det av andre, at en irettesettelse eller en belæring virker sterkere og samtidig kjærligere når den gis en spøkende form. Filip Neri ydmyket ofte sine disipler, men alltid i skikkelse av en spøk. Det tok brodden bort, og når mottakeren ble ene fikk han gripe den dypere mening bak den lette overflate.

Når denne helgen — og mange med ham — nettopp spøkte med hellige ting var vel grunnen den at den andre verden med alt som hørte den til for ham var en langt større og gledeligere realitet enn denne «tårenes dal», som pietistene anviser som eneste kilde til munterhet.

Den ekte spøk, den ekte munterhet er bare et klede om hjertets dype glede, som er for blyg til (som sin søsters sannheten) å vise seg naken. Stenges det for spøken og munterheten, stenges gleden inne så den dør.

Et smil er et lys. Den som tenner et smil gjør en lysets gjerning, men den som slokker et smil, gjør en mørkets gjerning, selv uten å ville eller å vite det.

Ingen vil tvinge de tyngre sjele til å bli lette og lyse, men de har heller ikke lov til å tynge de glade sjeler eller å slokke smilet.

Men på den andre side har de lykkelige sjele som eier det Filip Neri kaller «den hellige munterhet», plikt til taktfullt å våke over at ingen unødige forarges.

Og når begge parter således dyrker Gud etter hver sin evne virkeliggjøres salmistenes ord:

«Omnis spiritus laudet Dominum: enhver ånd lover Herren.»

Peter Schindler.

Røde kors og krigsfangene.

— blade av barmhjetighetens bok.

I meldingene om de nye offensive bevegelser begynner fangetallene langsomt å stige igjen. Det er etter hånden blitt store tall sammenlagt siden krigens begynnelse. Men det er som man ikke får tenkt på disse tall for alt det annet som myldrer inn over en i denne tid.

Et sted tenker man på fangene. I Røde Kors. Den store Røde Kors Sentral i Genève mottar hver dag ca. 60 000 brever angående krigsfangene. Og de har mer enn 10 millioner registerkort med opplysninger om hver enkelt fange.

Det er bare et par tall, og de kan vel til en viss grad belyse Røde Kors' store virkeområde; men hvem kan skildre den menneskelige elendighet som fyller disse 60 000 brever daglig! Hvert brev er bud om en menneskeskjebne, hvis ensomhet, lidelse, angst eller forpinte tilværelse er utover det vanlige. 60 000 kvalte rop daglig om tunge menneskeskjebner. Det gir også et lite begrep om det storslagne og meget betydelige arbeide som Røde Kors presterer, et arbeide som krever megen omhu. Budskapene skal jo fram i de riktige hender, ellers er de sendt i det blå. Måtte disse ofrene ikke være forgjeves!

Under Røde Kors kongressen i Washington 1912 ble det besluttet at organisasjonene innen for denne verdensbevegelse skulle overta krigsfange-hjelpen. Og allerede i 1914 kom Røde kors ut for den praktiske utforming av vedtakelsen. Det var første gang og man gjorde mange verdifulle erfaringer. Da krigen sluttet i 1918 ble det store apparat avvirket etter hvert som fangene ble sendt heim. Det ble en langsom avvikling, men man hadde lært noe, og i fredsårene ble det bygget videre på dette. Da krigen brøt ut i 1939, sto sentralen i Genève derfor fullt ferdig til å fungere som binneledd mellom soldatene i fangeleirene og deres pårørende i hjemmene. Man var også parat til å etterkomme alle bønner om å finne folk som var blitt borte for sine slektninger under sivile borgeres flukt og evakuering, finne hårt sårede som led på fremmede lasaretter, bringe små eiendeler fra døde til deres etterlatte — og først

og framst bringe visshet i det store spørsmål: levende eller død?

Da man begynte i 1914 besto hovedkomiteen, som skulle organisere dette arbeide, av 7 personer, som hadde et mindre lokale til sin rådighet. Det var ulønnede folk som viste den offervilje å ta saken på seg. Men allerede få dager etter krigsutbruddet begynte forespørslene å strømme inn i et slikt antall, at man fort oppdaget at det var en oppgave av største format som her skulle løses.

De enkelte brever fra august 1914 vokset fort til sekker, til vognladninger — til tog. Der ble arbeidet natt og dag for å ekspedere alle disse brevene. Forespørslenes antall vokste stadig, de fylte etter hånden en hel sal og snart et helt hus. De syv personer ble til hundre, til to hundre og staben vokste til tusener.

Byen Genève viste seg så generøs å stille det store Musée Rath til rådighet for denne krigsfangekorrespondanse. Organisasjonen kunne der disponere over et gulvareal på 1100 kvadratmeter.

Da krigen brøt ut i 1939 rådde Røde Kors komiteen over en sal i Palais du Conseil General. En måned senere hadde man tatt paleets store forhall som kontor; men det varte ikke lenge før hele generalrådets store bygning var fylt av krigskorrespondanse, ja selv kjelderne ble brukt som kontorer.

Da man var nådd 1. september 1940, og krigen var et år gammel, var paleet for lite, og Musée Rath måtte atter tas i bruk. Etter det er ytterligere tre privathus tatt til Røde kors organisasjonens arbeide med krigsfangebrevene. Komiteen disponerer nå over 5000 kvadratmeter gulvflate i Genève og dessuten 26 filialer i andre schweiziske byer.

Skjønt største parten av de mennesker som arbeider med fangekorrespondansen gjør dette uten vederlag, er det store summer Røde Kors skal ut med til virksomheten i Genève.

I september 1939 hadde komiteen ca 30 medarbeidere, men allerede to måneder senere var personalet tidoblet og etter et års forløp hundredobbelte. Etter de siste foreliggende opplysninger hadde man ved nyttår 1942 i alt 5200 personer i arbeide med fangekorrespondansen. Av disse var ca. 900 engasjert og honorarlønnet, mens de 4300 alle arbeidet uten vederlag.

Skjønt arbeidskraften således er billig, så koster det kjempemessige apparat naturligvis mange penger å holde i gang. I julemåneden, som naturligvis er særlig travelt, var utgiftene i 1940 omkring 100000 schweizerfrancs, og i tilsvarende måned året etter var den vokset til 340000 schweizerfrancs. Av disse beløp stammer ca. 80% fra Schweiz alene. Den schweiziske stat, kommunene, offentlige og private organisasjoner, store industrier og velmenende privatpersoner ydet hver sin skjerv til å holde ar-

beidet i gang. De frivillige kontorfolks arbeide representerer dertil årlig et beløp av omkring 2,5 mill. schweizerfrans. Så man forstår at det er ikke småpenger schweizerne ofrer under krigen til gagn og glede, til beroligelse og lindring for millioner av mennesker over hele kloden.

Jo lenger krigen varer, desto sterkere blir strømmen av brever med forespørslers om fanger og forsvundne. Og byrået i Genève påtar seg ikke bare å skaffe opplysninger om krigsfanger i Europa. Over hele jorden, i alle egne, hvor krigen raser, samler Røde Kors sine opplysninger — det gjelder i Malakkas jungler, Ruslands sumper og Afrikas ørkener. En kinesisk kuli får samme velvillige hjelp som en engelsk lord.

I julemåneden 1941 ankom til byrået 10.300 000 brever, og mange regner men en gjennomsnittlig post på ca. 60 000 ankomne brever daglig og 102 000 avsendte. Men siden det er tallene stadig vokset. Der foreligger dog ennå ikke pålitelige opplysninger om disses størrelse.

Byrået har opprettet sin egen telegramredaksjon, som naturligvis, etter som postforbannelsene blir vanskeligere og vanskeligere, får voksende betydning.

Bare å åpne og sortere alle de tusener av brever som daglig strømmer inn over byråets bord er et arbeide av skrekkinngående omfang. Da brevene er skrevet på nær sagt alle verdens språk, må man ha språkekspertes ved hånden for stadig å kunne vedlikeholde ekspedisjonen.

Et lite eksempel viser de vanskeligheter som undertiden må løses: Det lykkedes i vinter å skaffe forbindelse med en afrikansk neger, som sitter i tysk fangeleir, og dennes familie. Men da hverken negeren eller familien hjemme i krålen kunne lese eller skrive, måtte byrået i Genève finne den stedlige sheriff i Afrika og be ham lese budskapet for den samlede befolkning i landsbyen.

Men hele dette apparat er dog organisert etter ganske enkle linjer, og dette er så meget lettere å gjennomføre som virksomheten synes å møte forståelse hos alle de krigførende parter.

For hver forespørsel om en krigsfange eller en forsvunden soldat skrives et hvitt kort, på hvilket alle de data som kan lede til identifiseringen opptegnes. Disse kort ordnes alfabetisk i et stort kartotek.

I henhold til Genève-konvensjonen av 1929 sender hvert krigførende land offisielle lister til sentralen i Genève med fortegnelse over fangene og faldne soldater fra fiendens rekker. Ved hjelp av disse lister, som inneholder alle viktige opplysninger, som navnet på den leir fangen opholder seg, hans helsestilstand og eventuell meddelelse til de pårørende blir det senere utskrevet for hver fange et kort med særlig farve for hver nasjon.

Tro og fornuft.

Ved II.

VIII.

Menneskesjelen immaterialitet.

Atheismen og pantheismen holder, som vi har sett, ikke stand overfor fornuftens granskning og grunnlaget for troen. Men det finnes enno en motstander av troen som den kristne må kunne motbevise med gyldige argumenter: **Materialismen.**

Overfor materialismen i dens mange forskjellige former må vi i første rekke gi et fornuftsbelegget bevis for menneskesjelen immaterielle natur, for dens åndelighet og udødelighet. Dette bevis kan føres ut fra forskjellige synspunkter:

- A. Ut fra tankeprosessens natur.
- B. Ut fra den moralske frihets vesen.
- C. Ut fra menneskenes naturlige utviklingsevne.
- D. Ut fra språkets og religionens fakta.

Allerede tidlig ble det gjort forsøk på å gi en vitenskapelig begrunning for Materialismen som livssyn. Demokritus, Atomistikkens far, var den første som forsøkte dette. Han lærte: Verden består uten Gud og uten ånd. Sjelen er bare et finere stoff. Protagoras utarbeidet materialismens livssyn fra dens subjektive side: som Sensualisme: All tenkning beror på følelse. Epikur derimot vendte tilbake til den gamle oppfatning: Bare det kroppslige eller stofflige er virkelig.

Den engelske filosof Th. Hobbes forbereder den moderne materialisme med sin filosofi, franskman-

nen E. B. de Condillac begrunner den med sin erkjennelsesteori, og kan derfor med rette kalles den moderne Materialismens far. Det har såmen ikke manglet på etterfølgere og tilhengere.

Menneskesjelen er immateriell og usammensatt, men dette er dog ikke sjelens spesifikke vesen. Dette består derimot i dens immaterielle substantialitet: At den kan eksistere og virke for og ved seg selv: «Per se subsistere og operari», som den Hl. Thomas skriver. (L. q. 75, a. II.) Sjelen er usammensatt, den er enkel. Følelsen og oppfatningen blir nemlig til i et felles enhetlig midtpunkt uten utstrekning. Det er det samme subjekt som ser, hører, smaker, føler, lukter samtidig. Derfor kan det ikke være organene: nerver eller hjerne som føler og oppfatter, men derimot et usammensatt, i seg selv udelt og udelelig vesen som føler og oppfatter.

Hvis materien, legemet, organene hadde være følelsens og oppfatningens prinsipp, vilde det derimot ikke ha vært ett vesen som følte og oppfattet, hørte og så, men det vilde være flere atskilte vesener, fordi materien, legemet og organene er sammensatte og har utstrekning.

Også dyresjelen er usammensatt, men i motsetning til menneskets sjel virker dyresjelen i og med organene, mens menneskesjelen i sin tenkning har en virksomhet og derfor også en tilværelse, en eksistens, utenom organene. Den er m. a. o. substans i seg selv.

Denne Skolastikkens gamle lære er i nyere tid blitt tatt opp av moderne forskere. Således skriver Rudolf Steiner i sin innledning til Goethes vitenskapelige skrifter: «Til grunn for de sanselige fenomeners mangfoldighet ligger, for så vidt disse er likeartede, en åndelig enhet, og nettopp denne enhet er det som bevirker fenomenenes likeartethet og

Franskmennenes kort er grønne, tyskernes røde, polakkenes violette o.s.v. — det samlede antall av disse kartotekskort er for lenge siden overskredet 10 millioner!

En annen veg til kontroll med fangene er de kort som krigsfangene har rett til å utfylle og sende til sentralen, så snart de er kommet til en fangeleir.

Også opplysninger om fangenes døde kamerater samles i kartotek, dog først etter en nøiere gjennomgåelse.

Så snart det hvite kartotek kort kan legges ved siden av det farvede og stemmer overens med dette, er der oppnådd en *concordance*, og brevvekslingen kan begynne. Skal der oppnås videre opplysninger, setter sentralen seg i forbindelse med Røde Kors i det land hvorfra opplysningen skal hentes.

Men også sivile skjebner tar Røde Kors seg av. Den moderne krig går jo også kvinner og barn og gamle direkte inn på livet. Sivilbefolkningen i de egner hvor der er krigsskueplass, kommer lett i den

situasjon at mødre skilles fra sine barn, at gamle mennesker blir forlatt når de ikke lenger kan følge med på flukten, familier splittes for alle vinde. Disse tragedier, som er så talløse og gripende i all sin elendighet i disse årene, er et av de onde dype spor, som Røde Kors prøver å jevne etter krigens vogn.

Skrutt for skritt har organisasjonen tilkjempet seg rett til å hjelpe slike mennesker, søke å forene familiene, holde de enkelte medlemmer i live.

Sentralen i Genève er ikke bare clearing-house for opplysninger, for gaver og pakker, den forsyner ikke bare fangene med bøker og klær og er bankforbindelse ved pengeforsendelser — nei, den er også siste instans, til hvilken de stridende nasjoner kan vende seg og treffe overenskomster med fienden, ved hvilke der kan skaffes lettelser for de hardest sårete fanger, og de hardest medtatte av sivilbefolkningen. Røde Kors er «i krig og fred barmhjertighet» — en fortøyning som knytter den rasende verden til menneskelighetens ide. Må den styrkes og bevares!

sammenheng.» Det viser seg m. a. o. her som alltid ellers, at det som er godt, er ikke nytt, og det som er nytt er ikke godt.

Immaterialiteten er en betingelse for den åndelige erkjennelse, men er ikke identisk med denne, på samme måte som materialiteten er en betingelse for de kroppslige egenskaper. Dess større immaterialiteten er, dess klarere blir erkjennelsen. Derfor er englenes erkjennelse så meget klarere enn menneskenes, og Gud har en altomfattende, uendelig erkjennelse: Gud er allvitende i kraft av sin rent åndelige natur.

Høysommer.

Av SIGRID ØDE.

Årstiden skifter i sitt uforanderlige kretsløp fra vinter til vår, fra sommer til høst. Og følelsene skifter i menneskenes sinn etter de forskjellige tidedåls karakterer.

Det er ikke så lenge siden vi befant oss på dypet av den sorte gryte, da all naturen var stedt til hvile under det hvite likklede, og hjertet var lite og angst. Men så viselig er det innrettet, at just da, når mørketiden holder på å overmanne oss, kommer julen den velsignede fest, «med solhverv for hjertene bange». Og atter bærer det mot lysere tider med nytt håp og ny spenning. Dagene går, solen tar sitt septer igjen og er suveren så lenge den har makten. Men ak! nettopp no har den nådd sin makts høyeste tinde, og vemod blander seg i gleden over det storverk den har utført i sin korte regjeringstid. Dog enno har den et spann av dager og uker igjen, før vi har lov å sture og si med dikteren: «Hvor ble du av du milde sol? Stormen har taget din kongestol.» Og meget skal nås innen den tid.

Men no er det høysommer, blomstringens tid for alt som skal bære grøde og frukt — og for alt som tilsynelatende bare er til for å glede med sin skjønnhet. Alt er stemt til høysang, lovsang til Gud, alle tings opphav og skaper, Han som så alt det han hadde gjort, og se alt var så godt.

La derfor også oss mennesker stanse vår travle gang i disse vidunderlige skjønnhetsfylte dager og forsøke for en stakkert stund å glemme vår via Dolorosa. La oss feire midtsommerfesten sammen med naturen! Den har så meget å lære oss og fortelle oss, bare vi forstår å lytte. Du står kanskje betatt og ser utover en blomstereng. Der er de samlet alle de ypperste representanter fra blomsterriket. Er det ikke som om du hører et svakt klokkeklemt? I et hvert fall svinger blåkklokken enno på sin stengel etter de siste slag, da den ringet forsamlingen fram til stevne, eller var det til høgmesse? Fortoner det seg ikke for ditt øye som om det er et alter der oppe i skråningen, hvor det står en rekke av høye, ranke kongelys? Og hør sangkoret fra luften! Det lyder som en jublende hymne, eller som et responsorium. Blant forsamlingen i «salen» finner du mange av veteranerne, som har vandret på jorden siden Vår Frelsers

tid og har sin legende sammen med ham, eller med andre fromme menn og kvinner av hans etterfølgere.

Således fortelles det om blåkklokken, at den har spilt en betydelig rolle i vårt kirkeliv ved at den ga støtet til at den første kirkeklokke ble støpt. De første kristne kjente ikke til den skikk å kalde menigheten sammen ved klokkeklang. Det ble sendt ut løpere som med høye rop forkynte, at no skulde det holdes guds-tjeneste. Det er 15—1600 år siden den første kirkeklokke lød, det var fra kirken i Nola i Campanien.

Det led mot kveld, solen sto allerede i kanten av åsen, da den fromme biskop Paulinus skred henover en skogsløkke. Aftenens gyldne purpur gjennomglødet det yppige løvverk på de raslende trær. Alt omkring ham åndet fred og harmoni. Henrykt over skjønnheten utbrøt den fromme prælat: «Vær lovet og priset du verdens Gud og Fader, — o gi meg et tegn på, at du er hos meg i dette øyeblikk og vil være hos meg til min siste livsaften!» Da begynte det å ringe ganske sakte rundt omkring ham, og ved å se nøyeere etter, viste det seg, at det var de små blåkklokker som svingte fram og tilbake på sin fine stengel. Fra dem var det lyden kom.

Til minne om denne lykkelige stund lot biskopen støpe en klokke av form som en blåkklokke og anbragte den i kirketårnet i Nola. Dette var den første kirkeklokke, og således lyder legenden om blåkklokken.

Hvor mang en menneskesjel har ikke kirkeklokkene gledet siden, gjennom disse århundre! Ja, hvem av oss blir ikke varm og høytidsstemt ved klokkenes klang enten de lyder fra de mange tårn utover en søndagsstille by — eller de toner utover blomsterkledd eng og skog fra en enslig landsby — eller utover blomsterkledd eng og skog fra en enslig landskirke!

Kongelyset har også sin legende, der fortelles således: Fra England kom engang en konge med sin yngste sønn til Rom for å be i St. Petersdomen. Siden vilde han besøke martyrenes graver i katakombene. På veien derut fant sønnen en plante ved landevegen. Han tok den opp og bar den siden i hånden. Dette var kristendommens barneår, da man oftere traff hedninger enn kristne, og ved inngangen til labyrinten tilbød en ondsinnet hedning seg å være fører. Han førte dem inn i gravhvelvingen til et sted, hvor labyrintens ganger går i alle mulige retninger, slokket derpå sin kjærte og forsvant. Langt bortefra hørte de hans hånlatte. De ropte forgjeves om hjelp gjennom mørket i de dødes hvelvinger. Da ba kongen: «I hellige martyrer, som hviler her, hjelp oss! For mitt barns skyld forbarm deg o Herre.» Se, da begynte hver blomst på blomsterstengelen, som sønnen hadde tatt ved veien, å lyse som den mest strålende kjærte, og hvelvingen ble lys som i den klareste sol. «No vet jeg, at vi er bønnhørt», sa kongen, «la oss bare gå, for Gud fører oss». De fant snart utgangen, men da slokket også blomsterlyset.

Men siden den dag har planten fått navnet «kongelys».

I utkanten av engen plukker du en vill stedmorsblomst, den såkalte «natt og dag». Den har så yndige farver, men er uten duft. I det du setter den i knappullet, kommer du kanskje til å huske noe du har hørt engang, noe om hvor intimt naturen alltid har stått i forbindelse med det guddommelige forsyn: Engang hadde sted-

morsblomsten liksom sterk duft som marsviolen, dens nære frende. Men da dette voldte at menneskene tråk- ket ned aker og eng, hvor den vokste, for å plukke blomsten, ba den uskyldige stedmorsblomst den hellige Trefoldighet om å ta dens duft fra den, for at den ikke skulde bli til skade for mennesket. Og den ble bønn- hørt. Derfor kalles den i Tyskland enno den dag i dag for «Dreifaltighetsblume». Slik kunde du ta dem for deg den ene etter den annen, og alle vilde ha noe å fortelle deg. Men du vil videre, du vil også hilse på andre, som vokser hver på sine særegne steder. Vi vil følges ad på ensomme stier. Den er kantet på begge sider av de yndigste skjærsommerblomster. Vi finner Mari gullsko, marikåpe, veronica, forglemmigei, løvetand, linnæa, og mange flere — for ikke å glemme bekkeblom som pryder grøftekantene med de fagreste gullborder. Se de nikker og neier alle sammen. De gjør seg så fore, for i grun- nen skjelver de litt for oss. I deres øyne er mennesket så mektig, det har deres liv og velfærd i sin hånd. Undertiden hender det jo også, at mennesket er be- vebnet med en stokk, som det svinger lystig over deres hoder. Og mangt et ungt liv har måttet bøte for dets overmot. Se bare på den yndige blå veronica, den hvis blomster gjenspeiler Frelserens blikk. Kunde noen ha hjerte til å gjøre den fortredd? Den vokste ved korsets fot. En tåre fra den lidende Frelser falt ned i dens blomst. Og legenden forteller, at blomsten fra det øye- blikk antok Kristusøyets utseende.

Da den hellige Veronica på vegen til Golgata av- tørrede Frelserens sved med sin svedduk, fant hun hans bilde avtegnet i svedduken, og hans milde øyne så på henne. Hun valgte derfor den lille blomst ved korsets fot til sin ynglingsblomst, fordi ingen annen blomst hadde en sådan likhet med Frelserens øyne som denne, og den ble opkalt etter henne. Den har den reneste blå farve av alle blomster, dens hjulformede Kristusøye lyser oss i møte fra vegkanter og skigardskanter — hvor vi går — og den har fått den oppgave, alltid å minne oss om vår Frelseres lidelse for oss på korset.

I det pragende blomsterflor du har for øye på din veg, vil du neppe legge merke til den beskjedne lille marikåpe eller maristakk som den heter på norsk. Men la oss stanse allikevel et øyeblikk og betrakte dens fine eiendommelige form. Dens brede lett frynsede blad er follet sammen som en kåpe. Med dens vakre dyp grønne farve kunde den gi modell til en dronningkåpe. Men den er intet mindre enn Guds moders kåpe, derfor har det navnet. Det er knyttet en liten yndig legende til den. Ved en særlig nådes akt er jomfru Maria født uten arve- synd. Derfor kunde hun være Guds mor, — derfor kunde hun være alle troendes tilflukt. Som menneske forsto hun de menneskelige bønner, og da hun var uten synd, turde hun fritt tre fram for syndens fiende med sine bønner. Hun var den vide kåpe under hvilken alle kunde ty, og hvor alle fant et varmt og medfølende hjerte. Maria var således de troendes stadige tanke. Når de da ute i naturen fant en plante der på en eller annen måte minnet om mariadyrkelsen, fikk den straks navn etter henne. Intet under derfor at den lille alche- milla med de vidt omfattende, kåpeformede blader fikk sitt navn, som den bærer den dag i dag.

Vi er på vår vandring kommet fram på alfarvegen,

går gjennom hageby og villakvartal. Vi må stanse hist og her og kaste et blikk inn i de velstelte, blomsterrike hager. Det er i rosenes tid, det er blomstenes dronning som no behersker hagenes flora. Der er en uendelig- het av arter med hver sin skjønnhet, duft og farge. Det kunde være meget å fortelle om rosen, det er en mengde legender om den. Her skal bare nevnes dens betydning, når den plantes på graven. Den er jo for- trinsvis gledens blomst. På graven plantes den som motsetning til muldens sorte dekke, — den symboliserer håpet om en gla oppstandelse fra dødens mørke natt.

Det fortelles at ved Maria bebudelse overrakte engelen Gabriel henne tre rosenkranser av 150 roser, — den ene hvite, hentydet til henns uskyld — den røde til hennes smerte og den gule til hennes glorie. Vi må dog ikke forlate rosen uten å sende en vennlig og takk- nemlig tanke til nyperosen, den som vi alle eier, og som no ved skjærsommertid smykker hele vårt kjære deilige Norge fra Nordkapp til Lindesnes — med sine yndige, sarte blomster, gledens og håpets blomster.

Og så er det liljen, som også krever å bli tatt i be- traktning. Den er rosens jevnbyrdige, mange synes kanskje også, at den er den fornemste i blomsterriket. Allerede i bjergprekenen ble den tilkjent skjønnhets- prisen: «Se til liljene på marken, de arbeider ikke, de spinner ikke, men jeg sier eder, at enn ikke Salomon i all sin herlighet var kledd som en av dem», sa Mesteren. Liljen er renhetens symbol. Den er jomfru Marias spe- sielle blomst. Det er noe særlig andaktsstemmende ved liljen. Det er som om vi ikke tør komme den nær i dens renhet og sarthet. Dens overjordisk skjønn duft løfter vår sjel til høyere sfære.

I poesien har liljen hatt sine talsmenn over hele verden, kanskje mere enn noen annen blomst. Vi kommer til å tenke på det skjønnne middelalderske dikt «Lilja», hvor den så å si er gjort identisk med Guds moder. Legendene forteller om kong Klodvig, at han ble omvendt til kristendommen etter et slag, hvor han hadde påkalt sin hustrus, de kristnes gud. Da han lot seg døpe i katedralen i Reims, var det enno en gnist av tvil igjen i hans sjel. Men under dåpshandlingen steg en engel ned i kirken og overrakte ham en liljestengel som tegn på, at hans nye religion var sannhetens og renhetens religion. Således ble tvilens ånd bortjaget. Siden den tid har liljen vært Frankrikes nasjonalblomst. Den ble banner- merket, og under liljebanneret var det at jomfruen av Orleans utførte sine heltegjerninger.

Vår lille utferd er endt. Vi har ikke satt noen lengde- måls rekord i dag, har bare stiferdig mediteret i natu- rens kirke, og feiret vår høgsommerfest sammen med vår skaper og all hans skapning. Til slutt føler vi kanskje trang til med Grundtvig å synge:

Om levende ble hvert tre i skog
Og var så hvert blad en tunge,
Guds nåde de kunde aldri dog
Med høvelig røst lovsjunge.
Ti evig skinner no livsens lys
For gamle som og for unge.

Sigrid Øde.

Kommunionsalme.

*Kristus, som deg selv har givet,
ved din død du ga oss livet,
fyll oss med din kjærlighet.
Du som kom for oss å tjene
la oss elske deg, du rene
avglans av Guds herlighet.*

*Livets bord du for oss dekker.
Livets brød du til oss rekker,
oss til liv og salighet.
Du oss kaller — vi vil trede
opp til Herrens bord med glede
motta deg, som er vår fred.*

*Kristi legem, sjelens føde
frelse i fra synd og brøde,
nåderike sakrament,
skaper hellig liv og virke.
Gud skje takk, som ved sin kirke
nådens gave oss har sendt.*

Karl Stiansen

Forfatteren pastor Peter Schindler

har ved kongelig resolusjon etter innstilling fra Undervisningsdepartementet fått tildelt diktergasje. Det vil glede «St. Olav»s lesere å erfare denne anerkjennelse av vår trofaste og skattede medarbeiders instruktive, underholdene og verdiskapende penn, og vi gratulerer hjertelig.

Red.

Om skjærsilden.

Oversatt av C.

(Fortsettelse.)

Vi er så rikt forsynt med nådegaver, vi må bare ikke ta imot dem vanemessig, kalde og uberørt. Men så god er Gud at har man bare god vilje, da kan man alt her på jorden gjøre godt igjen hva man har feilet. Vender man om og strever med god vilje å bli bedre, da gjør Jesus selv det forgangne godt igjen. Er tidens kar enda

ikke fullt, da kan man fylle det med anger og god vilje og hellig hunger etter Guds ord som gir oss Jesus. Gjennom Guds ord finner vi veien til nådens kilder og lærer å bruke dem rett. I Guds ord blir vi gjennom vårt øre forenet med Jesus og den som tar andektig imot Ham har fulgt Hans kall og gitt Ham adgang til sitt hjerte. Hvert Guds ord, hvert prestens ord er Jesus banking på vår hjertedør og den gode vilje lukker døren opp.

Og for den som lukker opp sørger Jesus selv, for hans sjel og for dens evige mål.

Julen 1931.

Det er hemmeligheten: at man får lov til å være helt igjennom god og ikke mere kan krenke Frelseren. Kun Gud alene må leve, kun Gud alene ønsker og ber gjennom de arme sjeler.

Når disse sjeler ber for oss, da er det Jesus som ber i dem. Når vi ber de arme sjeler om noe — da er det Jesu som bønnehører og hjelper oss. Og når vi ber for de arme sjeler, da får de lov å være takknemlige og også be for oss. Men også da er det Jesus som er takknemlig i dem, som bringer deres kjærlighet til deres kjære i livet, som forbinder menneskene på jorden med skjærsilden. Ham er det som velsigner og hjelper når vi ber for dem. Jeg vet at jeg uttrykker meg ubehjelpelig om dette mysterium. Men jeg skriver det så godt jeg kan. Slik ser jeg skjærsilden; men ubeskrivelig er den Guds godhet og miskunn som her blir åpenbart. — Derfor er også alle de arme sjeler så grepet av Guds godhet. Han er alltid hos dem, tjener dem så ofte og er med dem i smerten og lar ikke noen av dem være helt uten trøst og uten Jesus. De arme sjeler må også lære å være takknemlige. Det er nettopp utakknemligheten mot Gud de må bote for ved sin anger. Nå da de er så glad i Jesus, nå må de lære å forstå hvordan de har glemt og tilsidesatt Ham, hvordan de her i livet ville gjøre alt selv — og trodde de gjorde det. Hadde de erkjent sin armod og ikke vært blinde for seg selv, — hvor hadde de da ikke her i livet trengt Gud og vært Ham takknemlige! Og forat de skal erkjenne og angre denne feil lærer Jesus de arme sjeler å være glad i Ham. Mange sjeler må lide meget, meget, fordi de fremdeles lever i seg selv.

Så må de lære å være glad i Jesus og derfor må de være helt henvist til Ham og har ingen makt til å gjøre noe selv.

I skjærsilden ser jeg de utakknemlige vende om til takk. Hvor jamrer de over alt som er gått til spille, men hvor glad er de for å leve det tapte liv godt igjen. «Ja, det er en stor Guds barmhjertighet at det ennå etter døden fins et sted hvorman får gjøre godt igjen.»

Døden kunne jo ha vært den siste frist for oss.

Redaktør: E. Dithmer-Vanberg.

Thronsen & Co. Boktrykkeri, Bernh. Getz gt. 3 - Oslo.